

संस्कृत

क्र. १२३

स्तोत्र

पुरुषदत्त माहिमन स्तोत्र

१२८/स्तो. १३८

(1)

श्रीगणेशायनमः॥ अथमहिम्नप्रारंभः॥ श्रीरामवंदनेनयति॥
पुष्पदंत उवाच॥ महिम्नः पारंते परमविदुषो यद्यसदृशीस्तुति
ब्रह्मादीनामपि तदवसंनस्तुतिगिरः॥ अथावाच्यः सर्वस्वम
तिपरिणामावाधिगुणानुसंगमाप्येषस्तोत्रे हरेरनिरुपवादः परि
करः॥ १॥ अतीतः पंथानंतवचमहिमावाङ्मनसयोरतद्वाह
त्यायवकितमपि धत्तेऽनिरुपि॥ सकस्यस्तोत्रव्यः कतिचिध
गुणः कस्यविषयः पदेत्वयाचिनिपतति नमनः कस्यनवचः॥
२॥ मधुस्फीतावाचः परमममृतं निर्मितवतस्तव ब्रह्मनृकिंवा
गपिस्तरुगुरोर्विरम्यषदं॥ ममत्वेतांवाणीगुणकथनपुण्येन

राम
१

(1A)

भवतः पुनामीत्यर्थेस्मिन् पुरमथनुबुधिर्व्यवसितः॥ ३॥ न
वेश्वर्यं यत्तज्जगदुदयरक्षाप्रलयकृतत्रयविरक्तव्यस्तिसप्त
गुणभिन्नास्तनुषु॥ अभव्यानामस्मिन्वरदरमणीयामरम
णिंविहंतुं व्याक्रेशं विदधत इहे केज इधियः॥ ४॥ किमीहः
किं कायः सरबलुकिमुपायलिमुक्तेन किमाधारोधातासृजाते
किमुपादानइतिव॥ अतवेर्यश्वर्यत्वम्यनवसरदुस्थोहतधि
यः कुतकेयंकांश्चिन्मुखरयतिमोहायजगतः॥ ५॥ अजन्मा
नेलोकाः किमवयववंतेपिजगतामधिष्ठानारं किं भवविधि
रनादत्यभवति॥ अनीशोवाकुर्याद्भुवनजननेकः परिकरोय

(2)

महिम्न
२

तोमंदास्त्वाप्रत्यमरवरसंशेरतश्मे ॥६॥ त्रयीसंख्ययोगः प
श्रुपतिमतवैश्वमिनिप्रामिनेप्रस्थानेपरमिदमदः पथ्यमिति
च ॥ रुचीनां वैश्व्यादृक्कुटिलनानापथकृष्णानृणामेकोगम्य
स्त्वमसिपयसामर्णवश्च ॥ ७ ॥ महोक्षः खड्गं परशुरजिनं भ्र
स्मफणितः कपालं चेतोयत्नवरदेतंत्रोपिकरणं ॥ स्मरास्तां
तामृत्धिं दधति नु भवद्भ्रमणहितानहि स्वात्मारामं विषयमृग
तृष्णाभ्रमयति ॥ ८ ॥ ध्रुवं कश्चित्सर्वसकलमपरस्त्वध्रुवमिदं
परोध्रोव्याध्रोव्येति जगति गदति व्यस्तविषये ॥ समस्तेप्येत
स्मिन्पुरमथनतेर्विस्मितश्चरन्नुवन्निद्रे मित्वांतरवलुननुधृष्टा

राम
२

(2A)

मुखरता ॥९॥ तवेश्वर्ययत्नाद्यदुपरिविरिंचोहरिरथः पोरिष्ठे
नुं यातावतिलमनिलंस्कंधवपुष्पा ॥ ततोभक्तिश्रद्धांभरं गु
रुभ्यांगिरिशयः स्वयंतसेताभ्यांतवाकिमनुचतिर्न फलति ॥९०
अयत्नादापाद्यत्रिभुवनमेवरव्यतिकरं दशास्योयद्वाङ्मनभतरण
कंडूपरवशान् ॥ शिरः पद्मश्रेणीसुवितचरणाभोरुहबलेस्थिरा
यास्वइत्तेत्रिपुरहरविस्फूर्जितमिदं ॥९१॥ अमुष्यस्वसेवास
मधिगतसारंभुजवनंबलात्कैलासेपित्यदधिवरंतोचिक्रमयतः
॥ अलयापातालेप्यलसिवालतांगुष्ठशिरसिप्रानिष्ठात्वय्या
सीध्रवमुपचितोमुत्पतिखलः ॥९२॥ यद्दृष्टिसन्नाम्णावरद्

महिम्न

३

(3)

परमाञ्चैरपि सति मधुश्वक्रेवाणः परिजनविधेर्यस्त्रिभुवनः॥
नतश्चिन्तस्मिन्वरिवसतरित्वश्वरणयोर्नकस्याप्युन्त्येभ
वतिशिरसस्त्वयानवतिः॥१३॥ अकांडत्रयांडशयुवकितदे
वासुररूपाविधेयास्यासीद्यस्त्रिनयनविषं संभृतवतः॥ स
कल्पायः कंठस्तवनकरुतेतमयमहोर्विकारोपेऽध्या
भुवनभयभंगं व्यवसिनः॥१४॥ असिद्धार्थानैव क्वचिदपि
सदेवास्फुरनेरेनिवर्तेतो न त्यज गतिजयिनोयस्य विशिरवाः॥
सपश्यन्तीशान्तिरस्फुरसाधारणमभस्मरस्मतव्यात्मान
हिवसिषुपथ्यः परिभवः॥१५॥ महीपादाघाताद्भजतिसह

राम

३

(3A)

सासंशयपदं पदं विष्णोर्भ्राह्मण्यद्भुजपरिघरुग्णग्रहगणं ॥ मुकु
द्यौर्दोर्स्थं यात्तु भूतजयताडिततटाजगद्क्षयित्वं नटसिननुवामै
वविभुना ॥ १६ ॥ वियद्वापितासंशुणगाणितफेनोद्भ्रमरुविप्रवाहो
वारां यत्पतिलघुदृष्टः शिरंसिते ॥ जगद्दीपाकारं जलधिवलयं
तेन कृतमित्यनेनेवोनेयं धृतमहिमदिव्यं तव वपुः ॥ १७ ॥ रथ
क्षोणित्यंताशतधतिरगंदोघचुरयोरथांगे चंद्रकोरथवरंणपा
णिः शरदिति ॥ दिधक्षोस्तेकेयं त्रिपुरतृणमाडंबरविधिर्विधेये
कीडंत्यानखलु परतंत्राः प्रभुधियः ॥ १८ ॥ हरिस्तेसाहस्रं कमल
माधायपदयोर्धदेकोनेतस्मिन्निबुजमुदहरं नेत्रकमलं ॥ गतोभ

महिम्न

४

(५)

कस्मिन्नेकः परिणतमसौ चक्रवपुषा त्रयाणां रक्षोयेत्रिपुरहर
जागतिजगतां ॥१९॥ क्रतोस्ससो जायतमसि फलयोगे क्रतु
मतां कर्म प्रध्वस्तं फलति पुरुषाराधनमृते ॥ अतस्त्वा सं
प्रेक्ष क्रतुषु फलदानं प्रतिभुवं श्रुतो श्रुत्वां वध्वा दृढपरिक
रः कर्मसु जगः ॥२०॥ क्रियादक्षो दक्षः क्रतुपतिरधिशिस्त
नुभृतामृषीणामात्विज्यं शरणदशदस्यास्तरगणाः ॥ क्रतु
भेषस्त्वतः क्रतुषु फलदानं सनिना ध्रुवं कर्तुः श्रुत्वा विधु
रमभिवाराय हिमरवाः ॥२१॥ प्रजानाथं नाथः प्रसभमधि
कं स्वां दुहितरंगतं रोहिद्रुतारिरमयिषु मृषस्य वपुषा ॥ ध

राम

४

(4A)

नुः पाणेर्यातं दिवमपिसपत्राकतममुं न संतनेघापिसजनिमृ
गव्याधरभसः ॥ २२ ॥ स्वलावण्याशासाधतधनुषमङ्गायवृण
वत्पुरपुष्टं दृष्टुं पुरमभनपुष्यायुधमपि ॥ यदिस्त्रेणं देवीयम
निरतदेहार्धघटनाद्वैतित्वावध्वावतवरदमुग्धायुवतयः ॥
२३ ॥ स्मशानेष्वाकीडास्मरदरयिशात्वासहचराचिताभस्माले
पः सृगपिनृकरोद्यपरिकरः ॥ अमगलं शीलंतवभवतुनामेव
मखिलंतथापिस्मर्तृणांवरदपरमंगलमसि ॥ २४ ॥ मनः
प्रत्यक्चित्तेसविधमभिधायात्तमरुतः प्रत्तप्यद्रोमाणः प्रमु
दसलिलोत्संगितदृशः ॥ महालोक्याल्हादं दृश्यिवनिमज्जा

महिम्न

५

(5)

मृतमयेदधत्यंतस्तत्वंकिमपियमिनस्तल्लिभवान् ॥२५॥
त्वमर्कस्त्वसोमस्त्वमसिपवनस्त्वंद्रुतवहंस्त्वमापस्त्वंव्योमस्त्व
मुधुरणिरात्मा मितिच ॥परिच्छिन्नामेवंत्वयिपरिणतांविभ्रलि
गिरंनंविभ्रस्तत्त्वंवयमिहतुयत्वंनभवसि ॥२६॥त्रयंतिस्त्रो
वृत्तिस्त्रिभुवनमथोत्रिनपिससानकाराद्यैर्वणोस्त्रिभिरभिदध
स्तीर्णविकृतिः ॥तुरीयंनेधामुध्वनिभिरवरुंधानमणुभिः स
मस्तव्यस्तत्वांशरणदृष्ट्यात्प्रतिपदं ॥२७॥भवःशर्वोरु
द्रःपशुपतिरथोग्रःसहमहांस्तथाभिमिशानावितियदभिधा
नाष्टकमिदं ॥अमुष्मिन्प्रत्येकंप्रविचरतिदेवःश्रुतिरपिप्रि

राम

५

(5A)

याया स्मेधाप्नेप्रविहितनमस्योस्मि भवति ॥ २६ ॥ नमोनेदि
ष्टायप्रियद्विष्टायचनमोनमः क्षोदिष्टायस्मरहरमहिष्टाय
चनमः ॥ नमोवर्षिष्टायत्रिनयनयविष्टायचनमोनमः सर्व
स्मेतेतदिदमतिशर्वायचनमः ॥ २७ ॥ बहलरजसेविश्वोत्प
तोभवायनमोनमः प्रबलतमसेतसंहारेहरायनमोनमः ॥
जनसुखलतेसत्वोदिकोमृशयनमोनमः प्रमंहसिपदेनि
स्त्रैगुण्यशिवायनमोनमः ॥ ३० ॥ कृशपरिणतिवेनः क्लेश
वश्यकचेदं क्वचतवगुणैसिमिल्लंघनीशश्वकृत्थिः ॥ इति
चकितममं दीकृत्यमोभक्तिराधाहरद्वरणयोस्तवाक्यपु

महिम्न

६

(6)

व्यापहारं ॥ ३१ ॥ असितगिरिसमंस्यात्कञ्जलंसिंधुपात्रेसु
रनरुवरशाखालेरवनीपत्रमुर्वि ॥ लिखितमदिगृहीत्याशाखा
सार्वकालं नक्षपितवगुणानामीशपारं नयति ॥ ३२ ॥ अस्तर
स्तरमुनेंद्रैरर्चितस्येन्दुमौलेप्रथितगुणमहिम्नानिर्गुणस्येश्व
रस्य ॥ सकलस्तरवरिष्टः पुष्पदन्तापिधानोरुचिरमलघुवृत्तेः
स्तोत्रमेतच्चकार ॥ ३३ ॥ अहोहसनैवेद्यंधूर्जठस्तोत्रमेतत्पठ
तिपरमभक्तप्रशुद्धचित्तपुमान्प ॥ सभवतिशिवलोकेरुद्र
तुल्यः प्रभावात्प्रचुरतरधनायुः पुत्रवाचकीर्तिमाश्व ॥ ३४ ॥
कुसुमदशाननामासर्वगंधवराजः शाशिवरवरमौलेर्देवदेव

राम
६

(6A)

श्यदासः॥ सनिजगुहमहिम्नो भ्रष्ट एवास्परौषास्तवनमिदम
कार्षीदिव्यदिव्यमहिम्नः॥ ३५॥ स्मरवरमुनिपूज्यं स्वर्गमोक्षोक्त
हेतुं पठनियदिमनुष्यः प्रांजलिर्नान्यचेताः॥ ब्रजतिशिवसमीपं
किं नरेस्तु यमानस्तवनमिदममोघं पुष्पदंतप्रणीतं॥ ३६॥ श्री
पुष्पदंतमुरवपंकजनिगतेन सौत्रेण किंल्विपहरेण हरप्रियेण
॥ कंठस्थितेन पठितेन समाहितेन स्मृत्प्रीणितो भवति भूतयानि
र्महेशः॥ ३७॥ महेशान्नापरा देवो महिम्नो नापरास्कृतिः॥ अ
घोरोऽनापरो मंत्रोऽनास्ति तलंगुरोः परं॥ ३८॥ दीक्षादानं तप
स्तीर्थदानयागादिकाः किमाः॥ महिम्नस्तव पाठस्य कलां

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com